

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง
ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

The Integrating of Local Wisdom to Support the Development of
Children with Disabilities by Parental Involvement
at Sansai District in Chiangmai Province

ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง 2) ศึกษาผลของการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้การวิจัยแบบ PAR (Participation Action Research) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คนได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสำรวจบริบทของชุมชน แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แผนกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวทางของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้จำนวน 6 ฐานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผลการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อกิจกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ตลอดจนอนุรักษ์วิถีชีวิตที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ/ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the integrating approach of local wisdom to support the development of children with disabilities by parental involvement, 2) to investigate the results of the integrating of local wisdom to support the development of children with disabilities by parental involvement, and 3) to examine parents' satisfaction towards the integrating of local wisdom to support the development of children with disabilities by parental involvement. Participation Action Research (PAR) was employed in this study. The sample was made up of 30 parents of children with disabilities in Sansai District, Chiangmai province. Those parents were purposively selected. The research instruments included a survey of community context and local wisdom, a parent interview protocol regarding their roles and approaches to support the development of children with disabilities, and an activity plan based on local wisdom to support the development of children with disabilities including a questionnaire and an interview protocol of parents' satisfaction toward the integrating of local wisdom to support the development of children with disabilities. The research results found that the parents of children with disabilities took the important part of assisting and caring for children with disabilities. Parents employed local wisdom and applied it into 6 learning bases to support their children with disabilities. The result of integrating local wisdom has shown that parents were interested in conveying it to support their children with disabilities and those parents learned the importance of local wisdom and its role. The parents had the highest satisfaction with the activities integrating local wisdom to support the development of children with disabilities. They provided the opinion about the practicality of integrating local wisdom due to cultural conservation and daily life tools.

KEYWORDS: LOCAL WISDOM/ CHILDREN WITH DISABILITIES/ PARENT INVOLVEMENT

บทนำ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเด็กที่มีสภาพร่างกาย และสติปัญญาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านเนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ เด็กออทิสติกและเด็กพิการซ้อน (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา 2552, 2552) ซึ่งเด็กเหล่านี้อาจมีลักษณะทางกายภาพ หรือพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติ ทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์หรือสังคม ซึ่งความเบี่ยงเบนนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาการของเด็กได้ (วารี ธีระจิตร, 2545) ผดุง อารยะวิญญู (2544) อธิบายถึงลักษณะปัญหาของเด็กที่ส่งผลต่อการพัฒนาการ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ปัญหาทางพฤติกรรม ปัญหาทางด้านวิชาการ ทั้งด้านภาษาและคณิตศาสตร์ และปัญหาทักษะสังคม เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการวางแผนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้เฉพาะ เด็กเหล่านี้ต้องการการสอนทักษะพื้นฐานเพื่อให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย หากปราศจากการช่วยเหลือแล้ว เด็กย่อมไม่อาจพัฒนาได้ หรือหากพัฒนามักอาจเป็นไปในลักษณะที่ล่าช้าและกลายเป็นภาระต่อไป

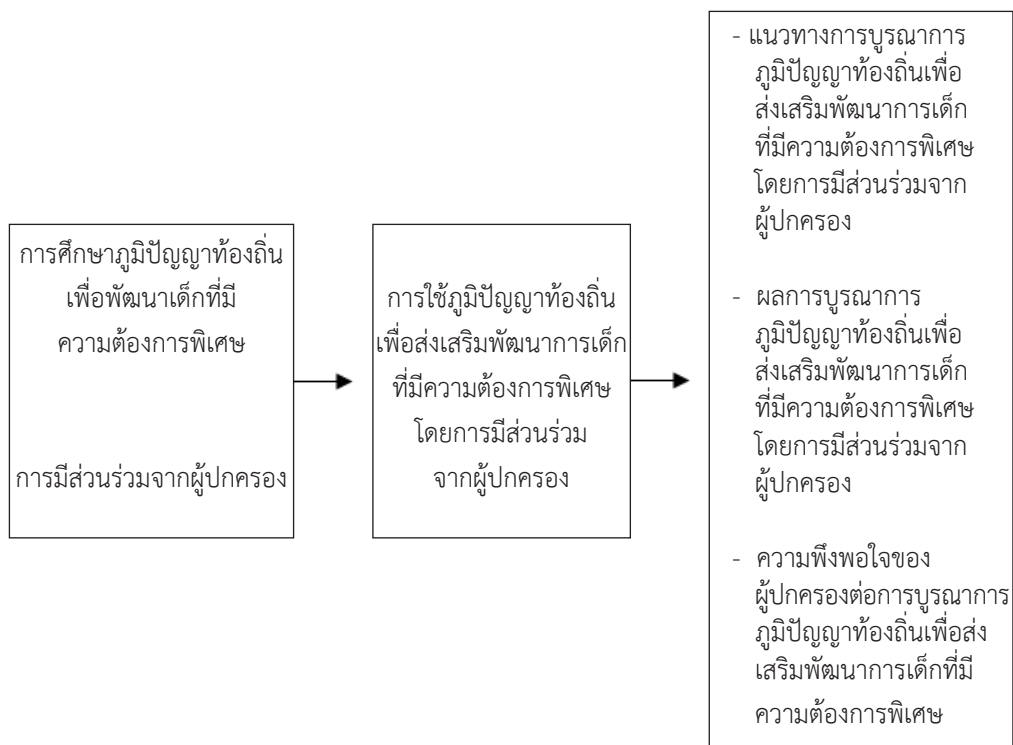
การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในลักษณะการทำงานประสานกันจากบุคลากรหรือหน่วยงานหลายฝ่าย ได้แก่ บุคลากรด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม อย่างไรก็ตามบุคคลที่กล่าวได้ว่ามีความสำคัญและจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือผู้ปกครองเนื่องจากเหตุผลหลายประการ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2545) ได้กล่าวว่าผู้ปกครอง เป็นบุคคลในสถาบันครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูเด็ก เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มการเรียนรู้ของชีวิตเด็ก พ่อแม่เป็นครูคนแรกและเป็นครูที่ติดตามสอนเด็กไปทุกช่วงวัย และพ่อแม่ ผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการสั่งสอน ฝึกฝน อบรมบ่มนิสัยให้แก่เด็ก อีกทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลบุตรตามกฎหมาย (White, Taylor, & Moss, 1992) ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย การที่ครอบครัวหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างยิ่งเพราะการที่ผู้ปกครองกับบุตรได้มีโอกาสใกล้ชิดกันนั้น เป็นการช่วยลดความตึงเครียดของทั้งสองฝ่าย นั่นคือ ผู้ปกครองได้มีเวลาเอาใจใส่บุตรอย่างเต็มที่ ส่วนบุตรที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับการเห็นใจและมีความสุขเพิ่มขึ้น มารดาที่มีบุตรเป็นเด็กพิเศษได้เรียนรู้วิธีการ

ที่เหมาะสมในการจัดการพฤติกรรมของบุตร ทำให้เข้าใจลักษณะของสภาพความพิการของบุตรเพิ่มขึ้น จากการศึกษาของ โมฮัมเหม็ดและมาร์บิล (Mohamed & Mkabile, 2015) พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพิ่มสูงขึ้น หลังได้รับการฝึกสอนทักษะการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของแทน (Tan, 2010) ที่พบว่า บิดาที่มีส่วนร่วมในการศึกษากับบุตรมากขึ้นและจะส่งเสริมให้บุตรประสบความสำเร็จในการเรียนและการปรับตัวสูงขึ้น มีผลการเรียนดีและปรับตัวได้ดีอีกด้วย

แนวทางการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นอาจมีหลายรูปแบบ แต่การใช้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนับเป็นแนวทางสำคัญและน่าสนใจ ดังที่ ศิริประภา โคบายาชิ (2555) ได้กล่าวว่า กระแสความสนใจเกี่ยวกับบทบาทของภูมิปัญญาไทยในการพัฒนาสังคมมากขึ้น เนื่องจากภูมิปัญญาไทยมีความหลากหลายเกี่ยวข้องกับทุกมิติในสังคม เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว เป็นสิ่งหล่อหลอมความรู้ ความเชื่อ ประเพณี ความคิดเห็นต่าง ๆ ในบริบทของตน นอกจากนี้แล้ว การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นวิธีการที่สอดคล้องที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 23 ที่เน้นย้ำถึง ความสำคัญของภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานงานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สุมาลี สังข์ศรี (2557) ได้เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนทั่วไปให้มีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย และอนุรักษ์ให้ยั่งยืนตลอดไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ ทองไชย (2556) ที่กล่าวถึงแหล่งความรู้ในชุมชนว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว เป็นการปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจ และความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษา ประกอบกับหน่วยงานของผู้วิจัยคือมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาวิธีสอนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพท้องถิ่นจะช่วยให้การช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของชุมชนและการเรียนรู้จะมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

แนวความคิดของการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาผลของการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

วิธีการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบ PAR (Participation Action Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 528 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสำรวจบริบทของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพของชุมชนที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง (Index Of Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ต่ำสุดคือ 0.67 สูงสุดคือ 1

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของตนในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีความต้องการพิเศษและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะคำถามปลายเปิดจำนวน 17 ข้อ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง (Index Of Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ต่ำสุดคือ 0.67 สูงสุดคือ 1

2.3 แผนกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง 6 ด้านคือ ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านอารมณ์ สังคม ด้านสติปัญญา ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านละ 2 แผน รวมทั้งสิ้น 12 แผน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมิน โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ศรีพรรณ ลิทธิพงศ์ (2542) ได้แนะนำไว้ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับดีมาก (4.76) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.31

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษประกอบด้วยคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่า 0.73

2.5 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีลักษณะคำถามปลายเปิดจำนวน 6 ข้อ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง (Index Of Congruence:

IOC) ได้ค่า IOC ต่ำสุดคือ 0.67 สูงสุดคือ 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ดำเนินการสำรวจบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัย เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและสรุปองค์ความรู้ที่ได้

3.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของตนในการดูแลบุตรที่มีความต้องการพิเศษและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์จากผู้ปกครอง เพื่อสังเคราะห์และสร้างเป็นแผนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 ผู้วิจัยและผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยจัดเป็นฐานความรู้ทั้งหมด 6 ฐาน ประกอบด้วย โดยฐานที่ 1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ประกอบด้วย กิจกรรมม้าก้านกล้วย และ กิจกรรมตีวงล้อ ฐานที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก ประกอบด้วย กิจกรรมสานปลาตะเพียนจากใบมะพร้าวและกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ ฐานที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตนเอง ประกอบด้วย การแปรงฟันด้วยถ่าน และกิจกรรมล้างมือด้วยมะกรูด ฐานที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ ประกอบด้วย กิจกรรมยิงกั้ง และ กิจกรรมเป่ากบ ฐานที่ 5 การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ประกอบด้วย กิจกรรมจับคู่ภาษาคำเมืองกับภาพ และกิจกรรมร้องเพลงกล่อมเด็ก ฐานที่ 6 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย กิจกรรมเรขาคณิตจากโคลอมลอย และกิจกรรมหมากเก็บเม็ดมะขาม

3.5 สรุปผลกิจกรรม สอบถามและสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อรูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ลักษณะได้แก่ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.2. ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ความเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มารดา	18	60.00
บิดา	2	6.67
ญาติ เช่น ป้า ปู่ ย่า ตา ยาย	10	33.33
รวม	30	100

ตาราง 1 แสดงว่าความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่วน
ใหญ่เป็นมารดาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา
เป็นญาติเช่น ปู่ย่าตายาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนบิดามีจำนวน 2 คน คิด
เป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 2 ชุมชนที่ผู้ปกครองอาศัยอยู่ในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตำบล	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
สันพระเนตร	6	20.00
สันคะยอม	2	6.67
สนทรายหลวง	9	30.00
ป่าไผ่	10	33.33
สนทรายน้อย	3	10.00
รวม	30	100

ตาราง 2 แสดงว่าผู้ปกครองอาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆที่อยู่ในเขตอำเภอสนทราย พบว่า
ผู้ปกครองส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนป่าไผ่และสนทรายหลวงในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 10 คน
และ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ ร้อยละ 30 ส่วนผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในชุมชน
สันพระเนตร มีจำนวน 6 คน สนทรายน้อย 3 คนและสันคะยอม 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20
ร้อยละ 10 และร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ความต้องการพิเศษที่ผู้ปกครองดูแล

ประเภทของความต้องการพิเศษ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม (คน)	ร้อยละ
บกพร่องทางการเรียนรู้ รวมถึงที่มีภาวะสมาธิสั้น	13	2	15	50.00
บกพร่องทางสติปัญญา	5	2	7	23.34
บกพร่องทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว	4	-	4	13.33
ออทิสติก	2	2	4	13.33
รวม	24	6	30	100

ตาราง 3 แสดงว่าประเภทของเด็กที่ผู้ปกครองให้การดูแลในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้รวมถึงที่มีภาวะสมาธิสั้น มีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 23.34 ขณะที่เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและเด็กออทิสติกมีจำนวน 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เด็กที่มีความต้องการพิเศษพบว่า เป็นเพศชาย 24 คนและเพศหญิง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และ ร้อยละ 20 โดยมีสัดส่วนเพศชายมากกว่าเพศหญิง

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านอารมณ์สังคม ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านสติปัญญาและด้านการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งอาจพบกว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านหนึ่งก็อาจสามารถนำมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย จากข้อมูลที่ได้รับผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่นฐานโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานของตน โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 ฐาน โดยฐานที่ 1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ประกอบด้วย กิจกรรมม้าก้านกล้วย และกิจกรรมตีวงล้อ ฐานที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก ประกอบด้วย กิจกรรมสานปลาตะเพียน จากใบมะพร้าวและกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ ฐานที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

อารมณ์ ประกอบด้วย กิจกรรมยิงก้าง และกิจกรรมเป่ากบ ฐานที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ประกอบด้วย กิจกรรมจับคู่ภาษาคำเมืองกับภาพ และกิจกรรมร้องเพลงกล่อมเด็ก ฐานที่ 5 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย กิจกรรมเรขาคณิตจากโคลอมลอย และกิจกรรมหมากเก็บเม็ดมะขาม และฐานที่ 6 การส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตนเอง ประกอบด้วย การแปรงฟันด้วยถ่าน และกิจกรรมล้างมือให้สะอาด

2. ผลการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่จากที่ตนเห็นเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเห็นถึงบทบาทที่มีของตนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือส่งเสริมพัฒนาการบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองในแต่ละฐานเป็นการทบทวนความรู้และการเห็นความสำคัญของของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนและเป็นการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงศักยภาพของตน รวมถึงผู้ปกครองก็ได้เห็นถึงความสำคัญของตนที่จะได้อธิบายประโยชน์ของการทำกิจกรรมหรือการร่วมมือกับบุตรหลานเพื่อให้กิจกรรมในแต่ละฐานลุล่วง

3. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมด้วยการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเห็นประโยชน์ของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน ตลอดจนอุปกรณ์วัสดุก็หาง่ายสะดวก อย่างไรก็ตามผู้ปกครองบางรายได้ให้ข้อเสนอแนะในส่วนของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่าจะกว้างขวางและเพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการเรียงลำดับเข้าแต่ละฐานควรจะมีข้อความชัดเจนมากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ในงานวิจัยนี้ได้พบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ Bronfenbrenner (อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรม, 2540 : 215) กล่าวว่าครอบครัวหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันความพิการ การเฝ้าระวัง การคัดแยก การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นพัฒนาการให้แก่เด็ก

โดยพบว่าในช่วงแรกที่ได้มีการวินิจฉัยหรือพบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองรู้สึกเสียใจหรือตกใจแต่เมื่อเวลาผ่านไปผู้ปกครองได้แสวงหาหนทางต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือบุตรหลานของตนให้มีพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชูศักดิ์ จันทยานนท์ (2548: 33-37) ได้กล่าวถึงปฏิกิริยาของครอบครัวที่มีบุตรเป็นเด็กพิเศษไว้ว่า ในท้ายที่สุดครอบครัวจะเริ่มยอมรับและแสวงหาหนทางเพื่อการพัฒนาบุตรได้ดีที่สุด ครอบครัวพร้อมที่จะต่อสู้กับชะตากรรมที่เกิดขึ้นพลังของครอบครัวเริ่มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นพลังที่จะสร้างสรรค์ ให้บุตรของตนไปสู่ความสมบูรณ์สูงสุดของชีวิตจนเต็มศักยภาพที่บุตรมีอยู่ งานวิจัยของเพสเซล (Pueschel, 1995: 111-112) กล่าวว่า การช่วยเหลือบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นเด็กออทิสติก จะต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองเพราะจะทำให้เด็กดีขึ้น โดยการทำงานเป็นทีมผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักอาชีวบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยา แพทย์ โดยมีการตัดสินใจร่วมกันกับผู้ปกครอง ซึ่งการได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญทำให้ผู้ปกครองได้ทราบวิธีการในการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น และทำให้เกิดความตระหนักในการเห็นความสำคัญของตนเอง (กุลยาตันดิผลาชีวะ, 2543: 42-43)

อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษลักษณะบูรณาการ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมในการล้างมือและแปรงฟันเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่ประโยชน์ที่ได้นั้นยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ เพราะนอกจากกิจกรรมในการล้างมือและแปรงฟันเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันแล้วแต่ประโยชน์ที่ได้นั้นยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ได้แก่ ทักษะด้านอารมณ์สังคม ด้วยการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม การรู้จักสังเกตสีของถ่านที่ตนแปรงฟันอันเป็นการส่งเสริมทักษะทางด้านวิชาการอีกทั้งยังสอดคล้องกับ สถาพร สุวัฒน์สุส (2543: 522-527) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า ควรฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ตั้งแต่ตื่นนอน ล้างหน้า กินอาหาร เป็นต้นเพื่อยังเป็นการฝึกฝนให้กล้ามเนื้อต่างๆมีความแข็งแรงอีกด้วย

นอกจากนี้บางกิจกรรม เช่น หมากเก็บเม็ดมะขามนั้น เป็นการส่งเสริมทักษะทางวิชาการด้านคณิตศาสตร์ดังที่ ผดุง อารยะวิญญู (2544: 94-98) ได้แนะนำ การสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าควรใช้หลักการรับรู้หลายด้านพร้อมกันด้วยการให้เด็กนับและสัมผัสไปด้วย การใช้จินตนาการหรือใช้ลูกแก้วหรือก้อนกรวดประกอบการคำนวณ ซึ่งการนำเม็ดมะขามที่เป็นวัสดุท้องถิ่นนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามหลักการข้างต้น หรือในส่วนของการเรียนรู้รูปทรงเรขาคณิตจากโคมที่เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองในชุมชนอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ได้ประกอบอาชีพอยู่แล้ว นับเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด

การเรียนรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและคุ้นเคยในชีวิตประจำวันของเด็กอีกด้วย กิจกรรมจับคู่ภาษาคำเมืองกับภาพ และกิจกรรมร้องเพลงกล่อมเด็กที่มุ่งเน้นการสื่อสารนั้น ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางสังคมโดยให้เด็กได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันเพื่อพัฒนาทักษะ ด้านสังคมและอารมณ์อีกด้วย การกระตุ้นด้านการพูดโดยการฝึกให้เด็กพูดและสามารถ สื่อความหมายทางภาษา พูดโต้ตอบและปฏิบัติตามคำสั่งได้ เพราะการใช้สัญลักษณ์และรูปภาพ จะช่วยให้เด็กเข้าใจคำสั่งง่ายขึ้นและใช้คำพูดสั้นๆ ได้ (วงเดือน เดชะรินทร์, 2551: 112) นอกจากนี้แล้ว การนำเพลงกล่อมเด็กภาษาพื้นเมืองมา让孩子ได้ฟังและหัดร้องตามผู้ปกครอง นอกจากจะเป็นการพัฒนาในเรื่องของภาษาและการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาแล้ว ยังเป็นการสร้างความรักความผูกพันและการรับรู้ถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก สามารถช่วยกล่อมเกลাজิตใจของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความอ่อนโยน เกิดความสงบทางจิตใจ

2. ผลการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการนำองค์ความรู้ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยได้เรียนรู้ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่จากที่ตนเห็นเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน รวมถึงตระหนักถึง บทบาทของตนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือส่งเสริมพัฒนาการบุตรหลาน ที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองในแต่ละฐานเป็นการทบทวนความรู้เดิม ที่มีอยู่และการเห็นความสำคัญของของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนและเป็นการทำกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ โดยเปิดโอกาส ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงศักยภาพของตน รวมถึงผู้ปกครองก็ได้เห็นถึงความสำคัญ ของตนที่จะได้อธิบายประโยชน์ของการทำกิจกรรมหรือการร่วมมือกับบุตรหลาน เพื่อให้กิจกรรมในแต่ละฐานลุล่วง ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทักษะด้านสังคม อารมณ์ ที่ประกอบด้วย กิจกรรมยิงก้าง และ กิจกรรมเป่ากบนั้น เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้าง การวางแผนและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเนื่องจาก จะต้องเป็นฝ่ายผลัดกันยิงก้างหรือลูกดินเหนียวให้โดนเป้าโดยทั้งผู้ปกครองและเด็ก จะต้องช่วยกันวางแผนและพูดคุยสนทนาให้ทีมของตนเองสามารถทำคะแนนให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักรอคอย รู้จักคาดหวังเมื่อต้องเป้าหมายไปตามทิศทางให้สำเร็จ นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างทักษะด้านอารมณ์แล้ว การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ก็นับเป็นการสร้างความผูกพันความไว้วางใจระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนา ทางด้านภาษาและการสื่อสารให้เกิดขึ้น

อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการที่ผู้ปกครองให้ข้อมูลสะท้อนกลับเมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรม สอดคล้องตามแนวทาง

ที่ สุภาพร ชินชัย (2551: 44) และ สุภางค์ จันทวานิช (2531: 7) ได้กล่าวถึงจุดเน้นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการศึกษาชุมชน ให้ความสำคัญกับข้อมูลและความคิดของคนในชุมชน ผู้ถูกวิจัย (ชาวบ้าน) เข้ามามีส่วนร่วมวิจัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหาการดำเนินการ การช่วยให้ข้อมูล และช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนช่วยหาวิธีแก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้นๆ อีกด้วย

3. งานวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเห็นประโยชน์ของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน ตลอดจนอุปกรณ์วัสดุที่หาง่ายสะดวกและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร โชติช่วงนิรันดร์ (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเทคนิคการดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าแบบบูรณาการ พบว่า การดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ร่วมกับการใช้นวัตกรรมคืออุปกรณ์ เครื่องมือและของเล่นที่ผู้ปกครองประดิษฐ์ขึ้นเอง เพื่อใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น การเอาใจใส่เด็กทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดการพัฒนาทักษะนับว่าผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ได้ใช้หลักการที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้ปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อีกทั้งยังเป็นการสร้างยอมรับจากทางสังคมที่มีต่อเด็กหรือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษช่วยให้เด็กได้รับโอกาสในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกด้วย และจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติอยู่แล้วและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน เช่น เพลงกล่อมลูก การละเล่นพื้นบ้าน การพาบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ นาคุณทรงและคณะ (2553) เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลังจากที่ได้มีการอบรมผู้ปกครองเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยภูมิปัญญาไทย พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นและจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้อบรมเลี้ยงดูบุตรหลานที่บ้านต่อไป

ข้อค้นพบเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่า จากการที่ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองคนอื่น ๆ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน ความเครียด ความกดดันทั้งหลายก็ได้ผ่อนคลายเมื่อได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุตรและการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละฐาน เป็นการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองให้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543: 42-43) ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น โดยเฉพาะผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลบุตรตามกฎหมาย (White, Taylor,

& Moss, 1992: 91-125) การที่ผู้ปกครองเข้าโปรแกรมร่วมกับบุตรจะช่วยลดค่าใช้จ่ายลง เพราะบางกิจกรรมผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ฝึก การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมนั้น พบว่า เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและมีความต่อเนื่องของพัฒนาการ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้เดียวที่ใกล้ชิดและทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด (ศรียา นิยมธรรม, 2540: 215)

ข้อมูลจากงานวิจัยนี้พบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมเกินครึ่งเป็นมารดา ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปตามความคาดหวังเนื่องจากสังคมไทยมักมอบหมายให้มารดาเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตร อย่างไรก็ตามบทบาทของบิดาในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางเพศของบิดาที่เป็นตัวอย่างทางด้านการเลียนแบบและการเป็นบุคคลที่สำคัญต่อเด็กไม่น้อยไปกว่ามารดานั่นเอง (Lillie, 1995: 1-15) ดังนั้นผู้ปกครองควรใช้เวลาในการฝึกฝน ให้มีการพัฒนาทักษะทุกด้าน ทั้งการช่วยเหลือตนเอง การเคลื่อนไหว การเรียนรู้และเข้าใจ รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งนี้ จะต้องเป็นกำลังใจในการทำงานทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย เชื่อมั่นตนเอง บรรยายภาพอนาคต สุนัขขนานพลัดเพลินและเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เพื่อให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะต่อการนำงานวิจัยเรื่อง การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไปใช้ มีดังนี้

1. ควรอธิบายหรือการสาธิตขั้นตอนให้ผู้ปกครองเข้าใจลักษณะกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ชัดเจน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าตนเองมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลและนำเด็กมาเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่ทราบถึงบทบาทของตนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้ผู้ปกครองบางรายต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2. การนัดหมายผู้ปกครองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ควรมีการเน้นย้ำเรื่องเวลาและการนัดหมายอย่างเป็นทางการไว้ล่วงหน้า โดยอาจแจ้งเป็นเอกสาร เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระในเรื่องของการทำงาน จึงอาจทำให้การติดต่อสื่อสารในเรื่องของเวลาคคลาดเคลื่อนได้

3. ระยะเวลาสำหรับการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักวิจัยและผู้ปกครองนั้น ควรจัดเตรียมผู้ดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง

แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดูได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยการทดลองใช้ กิจกรรมในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนร่วมกับครูผู้สอน
2. ควรมีการศึกษาการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภออื่น หรือชุมชนอื่นที่มีลักษณะแตกต่างไปจากอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ควรมีการศึกษาการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง
4. อาจมีการศึกษาการเปรียบเทียบพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองจากการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคนิควิธีการอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). เด็กออทิสติก. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 7(1), 41-45.
- ชูศักดิ์ จันทยานนท์. (2548). *ปรัชญาเบื้องต้นในการดูแลบุตรที่เป็นเด็กพิเศษ*. เอกสารประกอบการประชุมนำเสนองานดูแลเด็กออทิสติกแบบบูรณาการ ณ สถาบันราชานุกูล กรุงเทพมหานคร. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ทัศนีย์ ทองไชย. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต) สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนีย์ นาคุณทรง และคณะ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(1), 77-88.
- นภาพร โชติช่วงนิรันดร์. (2552). *การพัฒนาเทคนิคการดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าแบบบูรณาการ*. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี*, 17(1), 182-187.

- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา
2552, (2552, 8 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 80 ง.
หน้า 45-47.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). *เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร:
แว่นแก้ว.
- วงเดือน เดชะรินทร์. (2551). *พ่อแม่มือใหม่ใส่ใจลูกออทิสติก*. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนอักษร.
วารี ธีระจิตร. (2537). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีพรรณ สิทธิพงศ์. (2542). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่4). เชียงใหม่ :
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศรียา นิยมธรรม. (2540). *การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร:
ต้นอ่อน.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2543). *จิตวิทยาเด็กพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริประภา โคบายาชิ. (2555). การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสาน
ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาของกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านตอมตง ตำบลบ้านตอม
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 4(4), 21-35.
- สถาพร สุวัฒน์สุส. (2543). การอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการ
เด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 1 - 7* (พิมพ์ครั้งที่ 14). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2531). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภาพร ชินชัย (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการ
พิเศษ:กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่กรุงเทพมหานคร*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต) สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2545). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง
การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง: รูปแบบที่คัดสรร*. กรุงเทพมหานคร:
เอสดีเคเปเปอร์แอนด์ฟอร์ม.
- สมาลี สังข์ศรี. (2557). *ภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างอาชีพ*.
วารสารครุศาสตร์, 42(4), 135-154.

ภาษาอังกฤษ

- Lillie, T. (1995). *Mandating father involvement: Comparing fathers and mothers of children with disabilities*. Paper presented to the 1994 state - wide Special Education Conference, South Dakota.
- Mohamed, A. R. & Mkabile, S. (2015). An attachment-focused parent-child intervention for biting behaviour in a child with intellectual disability: A clinical case study. *Journal of Intellectual Disabilities*, 19(3), 251-265.
- Pueschel, S. M. (1995). Parent and professionals working partnership. In *The special Child: A source book for parent of children with developmental disabilities*. (2nd Ed.) New York: Brookes Publishing Company.
- Tan, E, T. (2010). *A contextual approach to understanding immigrant Asian fathers 'educational involvement in their children's lives* (Doctoral dissertation). Major in Psychology and Social Behavior, University of California, Irvine, United States California.
- White, K. R., Taylor, M. J., & Moss, D.V. (1992). Does research support claims about the benefits of involving parents in early intervention programs? *Review of Educational Research*, 62(1), 91 - 125.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 50330 อีเมล: ohsasipin@hotmail.com